

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1933.

Andra kammaren.

Nr 7.

Fredagen den 27 januari.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 21 innevarande januari.

§ 2.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 65, angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar m. m.

Nämnda proposition bordlades.

§ 3.

Föredrogos var för sig samt remitterades till bevillningsutskottet följande på kammarens bord liggande motioner, nämligen

nr 385, av herrar *Andersson* i Rasjön och *Olsson* i Mora;

nr 386, av herr *Ossbahr m. fl.*;

nr 387, av herr *Hillgård*; och

nr 388, av herr *Andersson* i Lindome *m. fl.*

Vid härpå skedd föredragning av motionen nr 389 av herr *Olsson* i Ramsta, angående förbud mot fiske med järntrådsburar samt angelfiske på isbelagt fiskevatten, begärdes ordet av

Ang. återkallande av en motion.

Herr *Olsson* i Ramsta, som yttrade: Herr talman! Av formella skäl skall jag be att få återtaga motionen.

Denna hemställan bifölls.

§ 4.

Härefter föredrogs, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkande nr 1.

§ 5.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Flyg m. fl.*, nr 390, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 34, med förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt m. m.;

herr *Anderson* i Norrköping *m. fl.*, nr 391, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 34, med förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt m. m.;

Andra kammarens protokoll 1933. Nr 7.

herr *Andersson* i Rasjön *m. fl.*, nr 392, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 42, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maldrycker;

herr *Wallén m. fl.*, nr 393, angående beaktande i vissa avseenden av fiskets intressen vid utförande av vattenregleringar; och

herr *Nyblom m. fl.*, nr 394, angående avveckling beträffande statsförvaltningen av det s. k. dubbeltjänstsystemet.

Dessa motioner bordlades.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Holmgren</i>	under	5 dagar	fr. o. m.	den	31 jan.,
› <i>Pettersson</i> i Dahl	›	6	›	›	30
› <i>Liedberg</i>	›	5	›	›	30
› <i>Norén</i>	›	8	›	›	1 febr.,
› <i>Eriksson</i> i Toftered	›	6	›	›	30 jan.,
› <i>Werner</i> i Hultsfred	›	4	›	›	28
› <i>Persson</i> i Undersvik	›	6	›	›	30
› <i>Berg</i>	›	6	›	›	31
› <i>Nilsson</i> i Karlstad	›	4	›	›	31

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.12 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 28 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 65, angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar m. m.

§ 2.

Vidare föredrogs var för sig följande på kammarens bord liggande motioner; och remitterades därvid

till bevillningsutskottet motionerna:

nr 390 av herr *Flyg m. fl.*;

nr 391 av herr *Anderson* i Norrköping *m. fl.*; och

nr 392 av herr *Andersson* i Rasjön *m. fl.*; samt

till tillfälligt utskott motionerna:

nr 393 av herr *Wallén m. fl.*; och

nr 394 av herr *Nyblom m. fl.*

§ 3.

Till avgörande företogs bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker. *Ang. omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.*

I en den 3 januari 1933 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 60, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

Propositionen innefattade förslag dels att förordningen om omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker skulle äga fortsatt tillämpning under nästkommande budgetår, dels ock om viss förhöjning och utvidgning av omsättningskatten, att träda i kraft från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes.

Utskottet, som icke ansett sig för närvarande böra fatta ståndpunkt till frågan om omsättnings- och utskänkningsskatten under nästkommande budgetår, hemställde, att riksdagen måtte, med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 60, antaga följande

*Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)**Förslag*

till

förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

Härigenom förordnas, att 2 och 3 §§ i förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker skola, 3 § i nedan angivna delar, från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, hava följande ändrade lydelse:

2 §.

1 mom. Omsättningsskatt upptages vid detaljhandelsbolagens inköp av spritdrycker och utgår dels med en grundavgift av 1 krona 60 öre, för liter räknat, dels med 60 procent av det belopp, som, skatten oberäknad, betingas vid inköp av dryckerna i buteljerat skick.

Detaljhandelsbolagen äga att efter grunder, som av kontrollstyrelsen fastställas, vid försäljningen av spritdryckerna göra sig betäckta för omsättningsskatten.

2 mom. För spritdrycker, som jämlikt av Kungl. Maj:t med stöd av 3 § 3 mom. eller 10 § 5 mom. förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker meddelade föreskrifter hos partihandelsbolag inköpas eller till riket införas, skall omsättningsskatt likaledes upptagas med belopp, som beräknas på sätt i 1 mom. stadgas; dock skall, därest dryckerna försälas å fat, den efter procent å inköpspriset utgående delen av skatten beräknas å det belopp, som, oavsett skatten, utgör dryckernas pris vid dylik försäljning.

3 §.

Sker inköp av spritdrycker hos partihandelsbolag, skall vid dryckernas betalning omsättningsskatt för desamma erläggas till partihandelsbolaget; och åligger det bolaget att i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer, till statsverket erlägga omsättningsskatten.

Vid inköp — — — köpeskillings storlek.

Den, som enligt kontrollstyrelsens i föreskriven ordning meddelade tillstånd till riket inför spritdrycker, skall genom insättning å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning erlägga å dryckerna belöpande omsättningsskatt. Till grund för den efter procent utgående delen av skatten skall läggas inköpspriset jämte tull- och fraktkostnader. Importören har att i samband med ansökning om införseltillstånd hos kontrollstyrelsen ställa av styrelsen godkänd säkerhet till erforderligt belopp för å spritdryckerna belöpande omsättningsskatt. Det åligger kontrollstyrelsen att vid beviljandet av tillstånd till införseln meddela de föreskrifter, som erfordras för erhållande av en betryggande kontroll å utgörandet av omsättningsskatten, ävensom att övervaka, att skatten vederbörligen inbetalas till statsverket.

Därjämte anmälde utskottet, att utskottet komme att i annat sammanhang avgiva yttrande i anledning av vad i propositionen föreslagits rörande fortsatt tillämpning under nästkommande budgetår av förevarande förordning angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

I en vid betänkandet fogad reservation hade herr *Lithander* på anförda skäl yrkat avslag å den föreliggande propositionen.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde

Herr *Lithander*: Herr talman! Kungl. Maj:t har här framlagt en proposition, som avser att under nu rådande statsfinansiella läge genom en ökning

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

av spritskatten skaffa staten ökade inkomster. Jag förstår mycket väl, att finansministern under nuvarande förhållanden vill anlita varje utväg att få ökade inkomster till statskassan, men ifråga om den åtgärd, som här av regeringen föreslås, råder på många håll stor tvekan. För min del är jag obetingat av den meningen, att regeringens förslag kommer att få en mot det avsedda syftet rakt motsatt verkan.

Även bevillningsutskottet har i viss mån varit tveksamt. Utskottet har nämligen icke velat fastslå den föreslagna skattehöjningen för det kommande budgetåret utan endast så att säga på försök under återstoden av nu löpande budgetår velat tillstyrka densamma. Jag undrar för övrigt, om inte herr finansministern själv i verkligheten är rätt så tveksam om, huruvida den väg, som han här föreslår, är den rätta. Vi hade häromdagen i pressen från auktoritativt håll ett uttalande av en byråchef i kontrollstyrelsen, som påpekade, att spritbeskattningen här i landet i jämförelse med andra länder är bland de högsta, som förekomma. Jag vill för min del, herr talman, giva uttryck åt den uppfattningen, att det steg, som finansministern föreslår att vi skola taga, kommer att bli den bästa premiering, som är tänkbar, för hembränning och smuggling. Den illegala sprithanteringen kommer utan ringaste tvivel att ökas, och jag tycker riksdagen skulle vara betänksam att giva den en direkt anledning, en direkt impuls att öka sin trafik. Vi kunna inte bortse ifrån, att redan nu smuggling och hembränning förekomma i betydlig utsträckning, vida överstigande vad som angives i statistiken, som endast omfattar de fall, som myndigheterna lyckats upptäcka och beivra. Är det välbetänkt då, herr talman, att gå vidare på denna väg och direkt premiera denna hantering och bidraga till att ytterligare undandraga staten de inkomster, som den har av den s. k. legala spriten? Det är ingen oväsentlig del, som nu går fullkomligt skattefri. Jag anser det ytterligt välbetänkt, om vi i denna sak vilade på hanen och att statsverket toge den inkomst, som det nu har, så långt det är möjligt men icke sökte utöka densamma.

I det föreliggande förslaget inbegripes även sprit, som är avsedd att användas till medicinskt ändamål. Det är ju olika meningar om denna sak, men utskottet har uttalat, att man bör se till, att någon onödigt prispörförtyngning icke äger rum. Jag tror det vore välbetänkt, om riksdagen icke följde bevillningsutskottet och således icke ens för innevarande budgetår bifölle denna skatteförhöjning, utan att man tänkte på saken och avvaktade, om inte i fortsättningen av innevarande budgetår samma erfarenhet kommer att göras som under förra året, då spritförbrukningen väsentligt nedgick. Ett bifall till utskottsförslaget kommer enligt min mening att medföra en övergång från den legala till den illegala spriten, hembränning och smuggling komma att öka, och detta kan jag inte vara med om.

Jag anser för övrigt — och jag har tidigare givit uttryck åt den saken — att om regeringen vidhåller sin mening, att en förtyngning av spritvarorna skall äga rum, då tror jag det av omsorg om statskassan vore klokt att taga under övervägande, om inte i så fall en viss lättnad borde ske beträffande restriktionerna, varigenom den av mig ovan antydda faran för ökning av den illegala sprithanteringen kunde i viss mån motverkas.

Jag ber, herr talman, att få yrka avslag på Kungl. Maj:ts proposition.

I detta yttrande instämde herrar *Persson* i Fritorp och *Bengtsson* i Kullen.

Herr Nylander: Herr talman! Det är icke att yppa någon hemlighet, om jag meddelar, att flera inom utskottet ställt sig mycket betänksamma mot det föreliggande förslaget, vilket man ju även kan framläsa ur utskottsbe-

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)
tänkandet. Att så varit förhållandet beror dels på tvivel om det kan bli möjligt att genom den höjda beskattningen få fram de ökade inkomster, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet önskar, dels på farhågor för en fortsatt utveckling av vissa sorgliga sociala förhållanden, som utan tvekan till stor del ha sin grund i den höga beskattningen av spritvaror.

Vi ha emellertid från vårt håll kommit till den uppfattningen, att man skall säkrare kunna bedöma dessa frågor, sedan man låtit den föreslagna beskattningen vara i tillämpning under några månader, och vi ha därför stannat vid det förslaget, att dessa bestämmelser skola gälla under återstoden av innevarande budgetår, utan att man nu tager ställning till frågan om hur man skall förfara med avseende å nästkommande budgetår.

Jag har emellertid begärt ordet för att meddela, att sedan utskottet behandlat denna proposition, har min uppmärksamhet fästs på det förhållandet, att man beträffande beskattningen av teknisk sprit gjort sig skyldig till ett visst förbiseende. I anledning härav kommer jag sedermera att väcka en motion, och det är för att förklara, varför så kommer att ske, som jag nu begärt ordet. Det är nämligen så, att vid framställningen av en hel del läkemedel användes sprit, som sedermera icke ingår direkt i dessa läkemedel utan användes för extraktion, utfällning etc. Skall man nu verkligen räkna med att få ut det ökade beloppet även på detta område, som man avser, måste man tillse, att denna tillverkning inom vårt land icke genom dessa högre avgifter kommer i en sämre ställning än den motsvarande utländska och råkar i den situationen, att dess avsättning på grund härav minskas, varigenom även skatteintäkterna komma att sjunka. Resultatet bleve ju då, att denna minskade tillverkning i Sverige ersattes av utländsk fabrikation, som icke kommer att drabbas av dessa högre avgifter på själva spriten. Jag kommer, som sagt, att härom väcka en motion, och jag har velat meddela kammaren detta. Annars skulle det se egendomligt ut att jag, som deltagit i utskottets behandling, icke framfört detta förut, men detta har berott på att jag först i dag fått min uppmärksamhet riktad på saken.

Jag ber, herr talman, att i övrigt få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Flyg: Herr talman! För några månader sedan deklarerade en av den nuvarande regeringens medlemmar i pressen, att han var i besittning av vad han själv kallade en dubbelbottnad själ. Jag skulle tro, att man skulle kunna draga den slutsatsen, att även finansministern i den nuvarande regeringen är i besittning av en sådan dubbelbottnad själ. Då han gått in för den åtgärd, som vi nu ha att taga ståndpunkt till, har han förmodligen handlat såsom finansminister, utgående från finansiella synpunkter och i avsikt att lösa den uppgift, han som finansminister har sig ålagd, nämligen att skaffa pengar till de stora utgifter, som förefinnas. Men jag undrar, vad nykterhetsmannen Wigforss i det ögonblicket har tänkt. Förmodligen har han varit nedstoppad i den dubbelbottnade själens undre skikt och haft ytterst litet inflytande på själva formuleringen av det förslag, som här föreligger.

Jag tror inte vi kunna taga ståndpunkt till denna fråga utan att se litet grand på, vad som från regeringens sida föreslås på andra närbesläktade områden. Den föreslår exempelvis, att rusdrycksmedelsfonden skall skäras ned med 83 miljoner. Den föreslår vidare en hel del indragningar. Anslaget till nykterhetsundervisningen, som tidigare har varit 200,000 kronor och föregående år prutas ned med 60,000 kronor, prutas detta år ned med ytterligare 40,000 kronor till 100,000 kronor. Se vi på en annan post på detta område — jag syftar på de medel, som stått till förfogande för rikskommittén mot den illegala sprithanteringen — finna vi, att detta anslag är helt indraget. Varför ha

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

dessas saker, anslagen till nykterhetsupplysning och nykterhetspropaganda överhuvud taget, sitt givna och ofrånkomliga sammanhang med den fråga, som vi här ha att taga ståndpunkt till? Man kan kanske från regeringens och finansministerns sida säga, att här behövs pengar, och varför då inte utan tvekan lägga ett högre pris på en vara, som är fullkomligt överflödigt och som ingen har något direkt behov av? Tag pengarna där och skaffa på detta sätt medel till de behov, som vi ha att fylla, nämligen att hjälpa de arbetslösa och de nödlidande. Men då borde man ju inte samtidigt, om man har en sådan utgångspunkt angående sammanhanget mellan dessa frågor, minska anslagen till nykterhetsändamål, utan då borde konsekvensen fordra, att man av de medel, som man här i ytterligare utsträckning får in till statskassan, tillgodosåge nykterhetsverksamheten, så att den finge behålla de anslag, den haft tidigare, och — om man ville giva en sådan karaktär åt sin åtgärd — eventuellt stärka anslagen till denna verksamhet.

Jag måste säga, att för vårt vidkommande ligger det något ytterst osmakligt och — om man i denna församling, det kapitalistiska samhällets parlament, kan tala om moral och omoral — något ytterst omoraliskt i att man för att hjälpa de fattiga och nödställda lägger högre pris på sprit. Och tendensen, meningen, är, att här, svenska folk, skall du nu taga din snaps, dricka din sprit, i medvetande om, att du därmed i år gör en ännu mera god gärning än vad du tidigare gjort, ty härigenom kommer ännu mera pengar in i statskassan. Detta är naturligtvis den reella meningen, den reella tanken bakom vad som här föreslås, och jag kan inte hjälpa, att det för mig ter sig i varje fall osmakligt.

Vidare, herr talman, vill jag fästa uppmärksamheten på att det inte är enbart sprit, som skall användas till förtäring, som skall ytterligare beskattas, utan den föreslagna skatteutvidgningen är även avsedd att gälla sprit, som användes till vetenskapligt, medicinskt, farmaceutiskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål. I utskottsutlåtandet sägs, att utskottet har velat framhålla angelägenheten av att åtgärder vidtagas till förhindrande av någon »avsevärdare fördyring» genom omsättningsskatten av de medicinalvaror, som äro avsedda för sjukvården. Jag undrar, om det inte är på det sättet, att priserna på de varor, de nödvändighetsvaror, som folk måste skaffa sig från apoteken, redan nu äro tillräckligt höga, ja, så höga, att en väsentlig beskärning här anses vara nödvändig och på sin plats.

Nu säger man i mycket vaga och försiktiga ordalag, att man hoppas åtgärder vidtagas till förhindrande av en avsevärd fördyring, men för en fördyring låter man ändå dörren stå öppen, litet på glänt. Även här ämnar man alltså plocka de pengar, som det gäller att få fram, ur folkets fickor, och i detta fall från sjuka människor. Jag har ingenting emot, om man kunde finna en lämplig form för beskattning av sprit, som användes vid tillverkning av parfym och andra lyxartiklar — det anser jag både försvarligt och naturligt — men här borde ha satts en bestämd gräns i fråga om medicinalvarorna, som redan äro tillräckligt dyra.

Emellertid, herr talman, är det inte från dessa utgångspunkter, som vår grupp kommer fram till vårt ståndpunktstagande. Vad som är utgångspunkten för oss är det osmakliga i detta system, att man för att skaffa de pengar, som behövas i dessa svåra tider för arbetslöshetens bekämpande och andra ändamål, skall lägga en ytterligare summa på spriten. Det är ett system, som vi absolut icke kunna giva vår anslutning till. Den »nykterhetsvänliga» regeringen i fjol, den frisinnade, tog ett steg. Den nu sittande socialdemokratiska traskar efter med det andra, och varthän bär det, om vi skola fortsätta på detta sätt? Man invänder, att det här endast gäller en kort period, men vi

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

ha därmed slagit in på en väg, som är ytterst farlig, och nu är tid att säga stopp. Det ligger något i vad som nyss från herr Lithanders sida påpekades beträffande den illegala spriten. I samma moment, som priset höjes för den legala spriten, för den sprit, som vederbörande enligt här i landet gällande bestämmelser har möjlighet och rätt att förskaffa sig, öppna vi större möjligheter för dem, som arbeta på den illegala sprithanteringens område, smugglare, langare och hembrännare. Samtidigt talas så vackert om att här måste allt göras för att bekämpa denna trafik.

I morgon skall en konferens hållas för Stockholms län med landsfiskaler, nykterhetsfolk och nykterhetsnämnder för att behandla frågan om kampen mot den illegala sprithantering. Men i riksdagen gå vi in för sådana åtgärder som att draga in anslag till nykterhetsverksamheten, samtidigt som vi se till, att den legala spritens pris höjes! Vi arbeta från denna församling — indirekt i varje fall — spritsmugglare och langare i händerna med dylika beslut och åtgärder.

Utgående från sistnämnda synpunkter, men än mera från den synpunkten, att man ej bör avhjälpa fattigdomen genom att ockra på folks spritbegär, i det man säger: nu skall du sup, ty här behövs mera pengar i statskassan — och det gör man indirekt på detta sätt — utgående från dessa synpunkter ber jag att för vår gruppns vidkommande få yrka avslag på det föreliggande utskottsförslaget.

Herr Olsson i Gävle: Herr talman! Vad först beträffar den närmast föregående talarens beklagande av att regeringen, samtidigt som den plockar ut nya miljoner, begränsar anslaget till upplysningsverksamheten för nykterheten och drager in anslaget till rikskommittén mot den olagliga rusdryckshantering, så bli vi i tillfälle att så småningom diskutera dessa saker. Det har ju väckts en del motioner i det hänseendet, vilka i sinom tid komma att behandlas i samband med femte och åttonde huvudtitlarna, och det skulle glädja mig, om de kunde få stöd av herr Flyg.

Vad det för dagen gäller är frågan, huru man skall redan under innevarande budgetår kunna stärka den budget, som vi antogo vid föregående riksdag. När man här å ena sidan konstaterar, att budgeten behöver förstärkning, å andra sidan yrkar avslag på Kungl. Maj:ts förslag utan att anvisa några som helst vägar, var denna förstärkning på annat sätt skall tagas, måste detta bero antingen på att man är säker om att saken klaras igenom eller också att man anser, att förstärkning av innevarande års budget är tämligen överflödigt. Jag tror, att finansministern har rätt i att förstärkning behövs, och så länge det icke kan anvisas någon annan väg i detta sammanhang än den som nu är föreslagen, torde det icke finnas några andra möjligheter än att godtaga vad Kungl. Maj:t och bevillningsutskottet föreslår.

Jag medgiver gärna, att man kan tvista om avvägningen. Det kan diskuteras, om vi nått upp till en gräns, som icke kan överskridas utan verklig fara, redan med ett brännvinspris av 3 kronor 75 öre. Man kan också tvista om, huruvida gränsen skall ligga där vi nu med ett beslut om ett brännvinspris av 4 kronor 35 öre lägga den. Men jag tror, att man vänder upp och ned på hela saken, när man vill göra gällande, att det är skattehöjningen, som blir det drivande momentet för den ökning i den olaga hanteringen — det må vara smuggling eller hembränning — som kan komma att konstateras. Det lär väl ändå vara på det sättet, att, jämförd med den verkan det stränga avstängningsförfarandet har, väger skattehöjningen synnerligen lätt. Jag skulle vilja fråga min vän herr Lithander, om han icke tror, att den tolkning och

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

tillämpning av 25-årsstrecket, som giver till resultat, att en 27-årig fullvuxen människa får 1 liters tilldelning i månaden, innebär väsentligt större faror för att den olaga hanteringen skall komma i rörelse än den av Kungl. Maj:t nu föreslagna skattesatsen. Jag skulle vidare vilja fråga herr Lithander, om han icke tror, att ett skattestreck, som avser fullgjord skattskyldighet i fråga om kommunalskatt och kronoskatt samt erlagda pensionsavgifter under en tre-årsperiod, verkar många gånger mera befrämjande på den olaga hanteringen än den skattesats regeringen föreslår. Jag skulle för min del också tro, att det grova mått, som användes i avseende å tilldelningen, varvid ändå inkomsten och den ekonomiska ställningen spela större roll än man vill medgiva från systembolagshåll, verkar i samma riktning. Men, mina damer och herrar, dessa bestämmelser ha i alla fall tillkommit icke på grund av någon riksdagens åtgärd utan genom kommunal lagstiftning. Det är möjligt, att man kan komma fram till en förändring i desamma. Om herr Lithander verkligen önskat en sådan, hade herr Lithander haft möjlighet att före motionstidens utgång taga upp problemet till ingående omprövning, så att riksdagen hade haft någon-ting att bygga på, när den skall taga ställning till dessa frågor beträffande kommande budgetår.

Herr Lithander talade om ett yttrande av en byråchef i kontrollstyrelsen — jag antager, att han menade systembolagets i Stockholm direktör, herr John Bergvall. Jag vill bara gentemot vad herr Bergvall framhållit i detta sammanhang påpeka, att med den matematik han använder kan man överhuvud taget bevisa allting.

Herr talman! Medan jag har ordet må det tillåtas mig att lägga fram ett par personliga synpunkter på denna sak. Det är ju icke okänt, att jag gjort mig till tolk för den meningen, att skattesystemet är den riktiga vägen för lösning av hithörande spörsmål. Men jag ber att få påpeka, att jag aldrig ett ögonblick hyst den uppfattningen, att det skattesystem, som tillämpas på olika ställen ute i världen, skall *hängas på* det rusdrycksförsäljningssystem, som vi äga i vårt land. Jag har tänkt mig skattesystemet såsom ett system, som skulle ersätta den individuella kontrollen och ransoneringen, sålunda ett system, som skulle föra lagstiftningen på området in på andra banor. Jag fruktar allvarligt, att, sedan vi antagit den föreliggande propositionen, vi ha kommit fram till ett läge, där det gäller att tänka sig mycket noga för, innan man går vidare, såvida ransoneringen alltjämt skall bibehållas i vårt rusdrycksförsäljningssystem. Ty det kan hända, herr talman, att om vi vandra vidare på denna väg och alltså hänga ett nytt system på det gamla, vi åstadkomma, att skatten och de övriga restriktionerna gemensamt verka såsom den bomb, som spränger sönder hela det nuvarande försäljningssystemet på rusdryckernas område. Det kan ju sägas: à la bonne heure, låt det ske — och kanske jag i någon stund skulle ha sagt, att detta vore det lämpligaste sättet att bringa det ur världen. Men, herr talman, jag är icke blind för att, när skatten och restriktionerna gemensamt skapa ett sådant resultat, det icke bara blir så, att det nuvarande systemet kommer att försvinna. Därigenom kommer också den nya vägen, d. v. s. skattesystemet överhuvud taget, att avsevärt komprometteras. Vad följden kan bli av detta är jag icke beredd att i dag yttra mig om. Jag vågar tro, att det kan framskapa sociala skadeverkningar, som vi nu icke kunna överblicka.

Det är, herr talman, min förhoppning, att när bevillningsutskottet går att för kommande budgetår behandla denna sak, utskottet skall väga mot varandra alla de olika synpunkterna och söka komma till det bästa resultat, som det står i mänsklig förmåga att under nuvarande förhållanden nå fram till.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottets förslag.

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Av den siste ärade talarens framställning fick man det intrycket, att bevillningsutskottets ledamöter icke vore fullt så övertygade i sin tro, som deras betänkande synes angiva.

När den ärade talaren särskilt framhöll vissa saker, som han trodde vara av större betydelse än prisförhöjningen för befrämjande av smuggling och hembränning, nämligen restriktionerna, så vill jag gentemot detta påpeka, att vi böra resonera med utgångspunkt från förhållandena sådana de faktiskt föreligga. Restriktionerna finnas ju. Herr Olsson har ingenting gjort för att lätta på dem. Han talar om att andra kunna göra detta, men han själv sitter ju i bevillningsutskottet och borde ha vissa möjligheter i det hänseendet.

Jag skall gärna medgiva, att jag tror, att regeringens förslag reellt sett kommer att giva statskassan litet pengar. Så mycket tror jag icke det blir, men något kommer det nog att inbringa. Det är emellertid icke den delen av saken, som är avgörande för mig, utan det helt och hållet avgörande är tanken, att när vi nu i vårt land — jag kan nästan säga — till följd av en ren lyckträff eller låt oss säga till följd av förbudsomröstningens utgång — undgingo att behöva vandra den väg som Finland gått och som medförde djupa moraliska vådor för detta land — något som väl ingen finsk medborgare trodde den gången beslutet fattades i Finland — det skulle vara mycket sorgligt, om vi ändå skulle behöva gå precis samma öden tillmötes som Finland och sedan vara tvungna göra ett återtag ur det tillstånd vi då kommit in i. Låt vara, att det komme att ske etappvis och icke i ett enda tag; resultatet bleve dock precis det samma. Ett dylikt experiment vill jag icke giva mig in på — det säger jag rent ut — för några miljoners skull.

Vad beträffar förebräelsen, att man skall angiva någon annan utväg i stället, så vill jag framhålla, att jag angav min uppfattning i det hänseendet i remissdebatten. Jag kanske därför för herr Olsson i Gävle kan få nådig tillåtelse att göra ett yrkande här.

Herrarna kunna se saken ur sin synpunkt, men ni måste också medgiva, att jag har visst fog för att se den från min synvinkel. Jag har sannerligen som pojke vid våra skånska kuster varit vittne till så mycket smuggling och vad det för med sig, att jag ber Gud bevara oss från att precis detsamma skall upprepas. Kanske icke någon av herrarna här i kammaren sett sådant på så nära håll, men jag har som sagt bevittnat åtskilligt i det hänseendet, och det är därför som jag fått en så oerhörd respekt för sådana saker. Jag har kommit till den övertygelsen, att det just var prisskillnaden, som satte smuggleriet i gång, och då vi nu äro komna till den punkt, att vi med nöd kunna hålla smuggleriet och hembränningen nere, tror jag det vore oklokt att fresta ännu mera. Därför ber jag, herr talman, att få förena mig i det yrkande, som gjordes av herr Lithander.

Herr **Lithander**: Herr talman! Bevillningsutskottets ärade talesman, herr Olsson i Gävle, riktade den frågan till mig, om jag icke ansåg, att exempelvis 25-årsstreck och andra restriktioner mera föranledde smuggling och hembränning än prisförhöjningen. Jag har i min reservation berört precis den saken och framhåller där just, att en ökning av priset å spritdrycker bör åtföljas av lättnader i gällande restriktionsbestämmelser. Jag menar med andra ord, att om vi gå in för ett ökat pris nu, skola vi icke uraktlåta att vidtaga sådana lättnader i restriktionerna, att människor icke nödvändigt tvingas in på smugglingens och hembränningens väg, något som annars skulle bli följden.

Jag skulle vilja ställa en fråga till dem av kammarens ärade ledamöter,

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

som vid olika tillfällen framhållit den förödande verkan på den svenska ungdomen, som langningen och spritsmugglingen har — jag vet, att en ärad talare från Västerås upprepade gånger understrukt den saken, och härvidlag gäller det ingalunda några enstaka företeelser från den orten utan det är tyvärr så överallt — den frågan nämligen: är det verkligen kammarens mening, att vi skola gå in på en väg, som uppenbarligen leder till ökad smuggling, ökad hembränning och ökat fördärv för den svenska ungdomen. Det kan icke vara riktigt att göra detta. Även om finansministern därigenom skulle få något mera till statskassan — vilket jag i likhet med den föregående talaren icke tror — bör det ändock icke vara denna väg vi skola följa.

Den ärade talaren yttrade också, att jag skulle före motionstidens slut ha givit uttryck åt min mening och kommit fram med ett förslag till dylika lättnader i restriktionerna. Emellertid vet den ärade talaren lika väl som jag, vilka oerhörda svårigheter det är att i det hänseendet formulera ett sådant yrkande, som kan ha den allra ringaste utsikt att vinna kammarens bifall. Men den ärade ledamoten vet också, att om jag hade kommit fram med ett sådant yrkande, skulle han dock varit den förste, som i bevillningsutskottet och i kammaren yrkat avslag på mitt förslag med den motiveringen att vi för närvarande ha en kommitté, som arbetar med denna fråga. Så vitt jag kan erinra mig, är det landshövding Beskow, som är ordförande för denna kommitté. Jag tager därför med jämnmod den erinran, att jag i den punkten skulle ha gjort mig skyldig till en försummelse. Jag gör många sådana i övrigt, det vet jag, men i detta fall har jag icke gjort det.

Medan jag har ordet, herr talman, skulle jag också vilja säga, att det förvånar mig att uppriktiga och varma nykterhetsvänner, till vilka jag vet, att man kan räkna finansministern och många med honom, skulle vilja giva stöd åt en åtgärd, som utan det ringaste tvivel skulle komma att få en motsatt verkan i nykterhetsavseende mot den man tillämnat. Därest kammaren biträder Kungl. Maj:ts förslag, komma vi att få göra en för landet, för dess ungdom och för nykterhetsverksamheten betänklig erfarenhet. Jag ogillar alla spekulationer och i all synnerhet en spekulation av den art, som här kommer i fråga, där hembränning och smuggling är insatsen i spelet, som då skulle tagas hem av staten i form av ökade statsinkomster. Man vill se, vad det svenska folket tål eller icke tål. Vi äro, herr talman, inne på fel vägar, om vi följa detta Kungl. Maj:ts förslag.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr **Andersson** i Igelboda: Herr talman! Den ärade reservanten jämte ett par andra talare i kammaren ha vid behandlingen av denna fråga uttalat vissa betänkligheter. Man fruktar, att en förhöjning av spritpriset möjligen skulle komma att medföra ökad smuggling och hembränning. Då jag under de sista månaderna haft anledning att speciellt ägna mig åt detta problem, har jag ansett mig böra säga några ord.

Jag vill framhålla, att man givetvis kan framföra vissa betänkligheter och ställa sig något frågande inför problemet, hur långt man vågar gå i fråga om förhöjning av spritpriset utan att giva anledning till en ökning av de lagöverträdelser, som otvivelaktigt nu försiggå i rätt stor utsträckning i fråga om rusdryckshandel. Jag vill dock säga, att man ännu har en ganska bred marginal i den vägen att röra sig med. Jag tror, jag vågar göra detta uttalande med stöd av min kunskap om de priser, som smuggelspriten betingar vid försäljningen till konsumenterna. Det är visserligen sant att denna smuggelsprit är relativt billig ute i havsbandet, där den försäljes av storsmugglarna, men

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

på vägen fram till konsumenterna ökar den undan för undan i pris, så att den här i Stockholm, sedan den blivit uppblandad till omkring 40-procentigt brännvin, betingar ett pris av 4, 4:50 till 5 kronor kvarteret, vilket mått är det vanliga vid dylik försäljning. Detta gör ett pris av 12 till 15 kronor per liter brännvin. Man finner därav, att man, även om man tar hänsyn till de föreslagna prisförhöjningarna, har en rätt stor marginal att röra sig med.

Det är nog så med denna försäljning av smuggelsprit, att det icke är priset, som är den viktigaste faktorn. Dessa smugglare och langare vända sig framför allt till sådana personer, som av en eller annan anledning äro avstängda från tilldelning av sprit, och söka bland dem sina kunder. Det är icke minst bland ungdomen, som ännu icke blivit tilldelad motbok, som dessa langare försöka vinna avsättning för sina varor, och vidare bland sådana, som blivit avstängda från sprittilldelning på grund av missbruk av sprit eller därför att de försummat sina plikter mot familjen genom missbruk av sprit. Hit höra också sådana personer, som redan fått så pass mycket rusgivande drycker på kaféer och restauranger, att de icke vidare bli serverade där utan gå omkring och ragla på gatorna. Dessa personer, vilka i det tillstånd, vari de befinna sig, icke räkna så noga med vad det kostar, uppsökas då av langarna, som bjuda ut sina varor till dem.

Jag tror alltså, att det nu föreliggande förslaget icke kommer att ha någon större inverkan på tendensen på smuggelmarknaden.

Något annorlunda ställer det sig givetvis, då det gäller hembränningen. När denna hembränning sker till försäljning, betingar nog också det hembrända brännvinet rätt höga priser. Det är emellertid en annan tendens, som på senare tid gjort sig ganska starkt gällande särskilt i vissa bygder uppe i Norrland, men även i andra trakter av landet, där avstånden äro stora och hembrännarna kunna hålla till i skogar och på avsides liggande platser. Jag syftar, på att en del personer, som anse sig icke ha råd att köpa den lagliga spriten, själva försöka tillverka något som de kalla brännvin. De anordna jäsningar, varigenom de få fram en vätska, som de förtära, ibland utan, ibland efter föregående destillering. Det är uppenbart, att denna hembrända sprit ställer sig mycket billig och att det kan finnas någon fara för att en ytterligare höjning av spritpriset kan uppamma ytterligare dylik hembränning till husbehov.

Jag hoppas dock och tror, att det skall finnas någon möjlighet att komma till rätta med även dessa problem. Jag vill också bestämt hävda den meningen, att därest samhället av en eller annan anledning, det må nu vara finansiella hänsyn eller andra, finner sig nödsakad att företaga en ökning av spritpriserna, så får man icke rygga tillbaka för spritmarodörernas trafik och säga, att vi våga icke företaga denna åtgärd av fruktan för smuggling och hembränning. Om man blott kan få allmänhetens uppmärksamhet riktad på den fara, som hotar svenska folket och icke minst dess ungdom på grund av spritsmuggling, hembränning och langning, så att allmänheten börjar reagera mot denna trafik på ett annat sätt än hittills, så är jag övertygad om, att det skall gå att komma till rätta med dessa problem, även om riksdagen nu skulle finna sig föranlåten att företaga en förhöjning av priset på den legala spriten.

Herr talman! Då jag således icke kan se någon större fara för ökad smuggling och hembränning genom en förhöjning av priset på den legala spriten, har jag ingen anledning att motsätta mig vad bevillningsutskottet här föreslagit utan hemställer om bifall till utskottets yrkande.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag å såväl utskottets hem-

Ang. skatt å spritdrycker. (Forts.)

ställan som Kungl. Maj:ts framställning i nu förevarande del; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Den av utskottet gjorda anmälan lades till handlingarna.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående det i nästföregående paragraf omförmälda ärendet.

§ 5.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 14, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker.

§ 6.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 62, angående tilläggs pension åt vissa i statens tjänst anställda personer.

Denna proposition bordlades.

§ 7.

Herr *Nylander* avlämnade en motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 60, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 395, bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmälades bevillningsutskottets betänkanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Rosander</i>	under	6	dagar	fr. o. m.	den	30	jan.,
» <i>Olsson</i> i Ramsta	»	2	»	»	»	29	»
» <i>Danielsson</i>	»	6	»	»	»	30	»
» <i>Magnusson</i> i Kalmar	»	4	»	»	»	29	»

herr <i>Ericson</i> i Boxholm	under 3 dagar fr. o. m. den 31 jan.
» <i>Holmström</i>	» 2 » » » 29 »
» <i>Johanson</i> i Stockholm	» 5 » » » 31 »
» <i>Johansson</i> i Bro	» 6 » » » 30 »
» <i>Sjögren</i>	» 3 » » » 30 »
» <i>Persson</i> i Trången	» 9 » » » 30 »
» andre vice talmannen <i>Magnusson</i>	» 4 » » » 31 »
» <i>Heiding</i>	» 4 » » » 30 » och
» <i>Strindlund</i>	» 2 » » » 29 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.1 e. m.

In fidem
Per Cronvall.